

Wandelroute Drouwenerzand

Tekst: Bertus Boivin / Eric van der Bilt
foto: Eric Wanders

‘Een geducht natuurverschijnsel’ noemde de Drentse schrijver Harm Tiesing ruim een eeuw geleden de stuifzanden tussen Gasselte en Drouwen. Maar was het er wel zo natuurlijk? Met evenveel recht mag je het Drouwenerzand mensenwerk noemen: teveel schapen op de hei, teveel plaggen gestoken voor de potstal en teveel verkeer over het veld. Het bovenste laagje van de hei brak en het witte zand eronder raakte op drift. Aan het begin van de twintigste eeuw bedwong de mens het Drouwenerzand door het aanplanten van duizenden dennen.

Informatie over de wandelroute

Lengte route 5 km.

Startpunt informatiepaneel tegenover Drouwenerzand Attractiepark/ Robin Hood Ribhouse. Parkeren op de grote parkeerplaats.

[Routebeschrijving via Google.](#)

Gps-coördinaten startpunt

52°57'27.3"N 6°47'19.0"E

Begaanbaarheid

**Paden goed te belopen in alle jaargetijden.
Honden zijn niet toegestaan vanwege de schapen.**

Paaltjes met paarse koppen wijzen u de weg over het Drouwenerzand.

[illegible]

Routebeschrijving Drouwenerzand

- 1** Ga bij het informatiepaneel het bos in en neem het eerste pad rechts. Aan het eind van het pad gaat u linksaf.
- 2** Voorbij het brede zandpad links neemt u bij de driesprong het paadje linksaf dat door het bos kronkelt.
- 3** Het paadje komt uit op een breder pad. Ga hier linksaf en vervolgens op de viersprong rechtsaf naar de Kwartjesberg.
- 4** Bij de Kwartjesberg neemt u het pad rechts. Aan het eind bij de Alinghoek houdt u links aan en volgt u een brede laan langs de rand van het veld.
- 5** Voorbij het wildrooster gaat u bij de zandvlakte rechtsaf en blijft u het pad volgen dat u vrijwel diagonaal over het veld voert.
- 6** Vlak voor de bosrand brengt de route u linksaf. Op de viersprong gaat u rechtdoor en blijft u de rand van het veld volgen.

- 7** Aan het eind van het pad verlaat u via het rooster het omheinde gebied en gaat u linksaf.
- 8** Na zo'n honderd meter neemt u het pad rechts. Op de volgende kruising even linksaf en dan meteen weer rechts.
- 9** Vlak vóór de doorgaande weg slaat u linksaf. Langs een slingerend bospaadje evenwijdig aan de weg loopt u terug naar het startpunt.

[Zie ook het youtube filmpje over het gebied.](#)

Zandduin (Eric Wanders)

1 Vrij spel voor het zand

Op het bospad zal u meteen het hoogteverschil met de weg Gasselte-Drouwen rechts opvallen. Dan begrijpt u dat één storm destijds voldoende was om in een dag tijd de weg onder het zand te laten verdwijnen. Er werden zelfs aarden wallen aangelegd in een poging om deze belangrijke noord-zuidverbinding door Drenthe vrij te houden.

Het beheer van Stichting Het Drentse Landschap is erop gericht de bossen op dit deel van het Drouwenerzand door het regelmatig uitdunnen een natuurlijker karakter te geven. Door bomen weg te halen kan het zonlicht de bosbodem goed bereiken en krijgen die soorten een kans die van nature in de Drentse bossen thuishoren.

Elders op het terrein zijn inmiddels vele hectares bos helemaal gekapt om het zand daar vrij spel te geven.

2 Zandzee

Probeert u zich hier midden in het bos de situatie van ruim honderd jaar geleden voor te stellen. U zou hier door een boomloos landschap lopen in het mulle zand tussen metershoge zandheuvelds. In 1843 beschreven De Drie Podagrissen (pseudoniem van A.L. Lesturgeon, predikant te Oosterhesselen en

Zweeloo, D. H. van der Scheer, uitgever en schrijver uit Coevorden en Harm Boom, dagbladschrijver uit Assen) hun uitzicht als volgt:

‘Een dorre en doodsche zandzee’. Het is hier zoo bar en ongezellig, dat er een groote mate van kloekmoedigheid toe behoort, om niet van vrouwelijke angst en vreeze aan elk zijner hoofdharen een glinsterende zweetdruppel te zien hangen.’

Opmerkelijk is dat in de gedunde delen van het bos de klimop op de bodem en in de bomen zich de afgelopen jaren explosief lijkt te verspreiden. Kenners zien er het signaal in dat het bos rijper begint te worden. Hetzelfde geldt voor de hultstruiken die zich hier steeds beter thuis voelen.

3 Kwartjesberg

De Kwartjesberg dankt zijn naam aan het geld dat de Kwartguldenvereniging aan het eind van de 19e eeuw inzamelde in een poging om het oprukkende socialisme in Nederland tot staan te brengen. De kwartjes waren bedoeld om de Oranjabond van Orde te ondersteunen die minderbedeelden met een goedkoop huis en een stukje grond in eigen levensonderhoud

wilde laten voorzien. Aldus hoopte de Oranjabond ze af te houden van de verlokkingen van het op de loer liggende Rode Gevaar. In 1902 kocht de Oranjabond ruim 300 hectare op het Drouwenerzand en liet het door de Nederlandse Heidemaatschappij ontginnen. Het lukte de ontginners om met veel mest en compost, karrenvrachten lupinestro en takkenbossen en duizenden grove dennen en eiken het Drouwenerzand in twintig jaar tijd onder controle te krijgen.

4 Stilte op de heide

Op allerlei plaatsen langs de bosrand heeft u een goed uitzicht over het prachtige heideveld dat de oostkant van het terrein vormt. U ziet de resultaten van de begrazing door enkele tientallen Drentse heideschape waar Het Drentse Landschap hier begin jaren tachtig mee begonnen is. Mooie solitaire eiken en

Roodborsttapuit (foto Johan Vos)

opvallende jeneverbessen bepalen het beeld. Het Drentse Landschap houdt dit deel van het veld afgesloten voor het publiek om vogelsoorten als boomleeuwerik, roodborsttapuit, bergeend en tapuit een optimale woonplek te gunnen. Zelfs de zeldzame grauwe klauwier is hier gezien.

5 Woestijnplanten

Op plekken als deze zandverstuiving bereikt het Nederlandse klimaat zijn extremen. 's Zomers kan de temperatuur vlak boven de grond rond 50 graden Celsius worden om 's nachts tot het vriespunt te dalen.

Aan de rand van zo'n woestijn weten slechts enkele soorten mossen en korstmossen zich te handhaven. Kijk bijvoorbeeld eens van dichtbij naar het mos: het bijna fluorescerend groene

Rode heidelucifer

bronsmos, het droge grijze rendiermos en de rode kraagjes van de rode heidelucifer. Hier groeien meer dan 25 soorten korstmossen. Steeds verder schuift het zand de hei op. Vijftien jaar geleden liep u hier nog door het bos. Het Drentse Landschap heeft de natuur een handje geholpen door aan de noordoostkant van de zandverstuiving een aantal bospercelen te kappen, waardoor de wind meer vat op het zand kon krijgen. Aan weerszijden van het pad ziet u de boomstronken nog boven de heide uitsteken.

6 Ijstijkiezel

Overal op het Drouwenerzand ziet u kiezelsteentjes in het zand. Ze zijn tijdens de voorlaatste ijstijd op de ijskap aangevoerd. Let u eens op de vorm. Als wij aan kiezels denken, zien we gladde steentjes voor ons die zijn gepolijst door het rollen in het water. De ijstijkiezelstjes van het Drentse zand hebben hun scherpe kantjes echter niet verloren!

8 Van productie- naar stuifzandbos

Sinds de Heidemaatschappij aan het begin van de 20e eeuw hier bos plantte, is het rond het Drouwenerzand behoorlijk van karakter veranderd. Als productiebos is het vanwege de schrale zandbodem nooit een commercieel

Heivlinder

succes geworden. Sommige stukken zien er nog uit als de sparrenakkers van vroeger. Steeds meer bos krijgt het karakter van het open stuifzandbos dat Het Drentse Landschap voor ogen staat. Bos waar de natuur zich zonder hulp zelf kan redden en waar het in alle jaargetijden prettig vertoeven is!

Gaatjes in de grond

De driehoornmestkever zelf zult u niet snel zien, wel de vele gaatjes in de bodem langs het pad over het Drouwenerzand. Ronde gaatjes met kleine hoopjes wit zand markeren de plaatsen waar de mestkever een soms wel 50 centimeter lange buis recht naar beneden gegraven heeft. Deze mestkever dankt zijn naam aan de hoorntjes die het mannetje aan

Driehoornmestkever

de bovenkant van zijn schild heeft.

De mannetjes rollen schapenkeutels naar de ingang van hun holletje en duwen die door de buis naar beneden. Onderaan staan de vrouwtjes klaar om de keutels naar de broedruimtes te rollen. Door de overvloedige hoeveelheid voedzame mest groeien de keverlarven in tien maanden tijd uit tot de volgende generatie mestkevers die net als hun ouders niet voor één gat te vangen is...

Ontdek Drenthe met de Knapzakroutes!

Maak kennis met ruim 60 wandelingen door het onbekende Drenthe. De Knapzakroutes zijn zorgvuldig samengesteld met oog voor natuur en cultuur. Voor informatie en bestellen kunt u terecht in onze [webwinkel](#).

Vakantie bij Het Drentse Landschap?

Stichting Het Drentse Landschap heeft een aantal prachtig gelegen vakantiewoningen in of vlakbij natuurgebieden. Het zijn zéér bijzondere woningen die herinneren aan het Drenthe van weleer.

Wilt u meer weten? Kijk op

www.drentslandschap.nl/vakantiewoningen
of bel tijdens kantooruren (0592) 30 41 39.

Stichting Het Drentse Landschap

Postbus 83, 9400 AB Assen

(0592) 31 35 52

info@drentslandschap.nl

www.drentslandschap.nl

Volg ons op:

Het Drentse Landschap

